

Willy Kuijpers (82), gewezen parlements­lid voor de Volksunie, onderhandelde in de jaren 70 voor verschillende Oostfronters en collaborateurs een Duits pensioen. **‘Waren alle collaborateurs Hitler-knechten? Helemaal niet.’**

‘Ook collaborateurs verdienen een pensioen’

Vooraf

Dinsdag keurde de Kamercommissie Buitenlandse Betrekkingen een resolutie goed waarin ze de regering opdraagt om meer details te vragen aan de Duitse overheid over de Duitse oorlogspensioenen. **Na de Tweede Wereldoorlog kregen Belgische collaborateurs die tijdens de bezetting in Duitse militaire dienst waren gegaan, een pensioen uit Duitsland**, op voorwaarde dat ze voor 25 procent invalide waren. De Bondsrepubliek honoreerde zo een belofte van het naziregime. In totaal zou een duizendtal collaborateurs uit België recht hebben gehad op een pensioen uit Duitsland. De Kamer wil nu weten wie in België nog een Duits pensioen krijgt. Het Duitse ministerie van Arbeid liet gisteren weten dat het nog om achttien mensen gaat, maar in theorie niet om voormalige SS'ers.

VAN ONZE REDACTEUR KLAAS MAENHOUT

HERENT Vlaamse militaire collaborateurs uit de Tweede Wereldoorlog die meenden recht te hebben op een Duits invalidenpensioen, konden in de jaren 70 terecht bij Willy Kuijpers. Hij bemiddelde toen als parlements­lid voor de Volksunie vijf jaar lang voor hen bij de Duitse sociale diensten. Het Vlaams-nationalisme meende toen nog wat later door historisch onderzoek is ontkracht: dat de collaborateurs te zwaar waren gestraft. Dus kwam het goed uit dat Duitsland dat weer wilde goedmaken.

‘Sommige zaken kun je niet op een hoop gooien’, vertelt hij in zijn huis in Herent over de resolutie die dinsdag in de Kamer werd goedgekeurd (*zie vooraf*). ‘Geschiedenis is zo noodzakelijk, maar wordt zelden geduid voor de volgende generaties. Wat een non-discussie.’

Willy Kuijpers: ‘De Duitsers zijn vrij charmant geweest in hun vergoedingen.’ *Sebastian Steveniers*

Waarom hebt u in de jaren 70 uw nek uitgestoken voor collaborateurs?

‘Ik vind het niet meer dan rechtvaardig. Wat men precies gedaan heeft, daar oordeelt het gerecht over. Maar iedereen heeft recht op een sociaal vangnet. Dat oorlogspensioen is gewoon een gevolg van de tewerkstelling tijdens de Tweede Wereldoorlog. Sommigen zijn llesbehalve *proper* geweest in de oorlog, maar de maatschappij heeft geen nood aan armen of werklozen. Hitler, als persoon, had trouwens zelf rechtstreeks weinig te maken met dat oorlogspensioen.’

‘Sommigen zijn allesbehalve *proper* geweest in de oorlog, maar de maatschappij heeft geen nood aan armen of werklozen’

‘In de periode na de oorlog zijn duizenden mensen veroordeeld zonder tastbaar bewijs. Er was toen een rechtsvacuüm in ons land. Het was ook snel duidelijk dat er verschillende gradaties van collaboreren zijn. De IS-strijders worden toch ook niet allemaal over dezelfde kam geschoren?’

‘Het was geen kwestie van sociale ingesteldheid, maar van rechtvaardigheid. In België vielen ze buiten het systeem. Er werd voor hen geen geld gestort. Ook de mensen die tevoren naar Spanje getrokken zijn om tegen Franco te strijden, werden in het verleden geholpen.’

Wie kwam in aanmerking voor zo’n pensioen?

‘Mensen die volgens mijn oordeel te zwaar veroordeeld waren. Ik werd benaderd door een aantal Oostfronters, SS’ers en collaborateurs die lange tijd in de gevangenis hadden gezeten. Maar het ging evengoed over Vlamingen die in onderaanneming werkten voor bijvoorbeeld Siemens of de Organisation Todt (*die infrastructuurwerken uitvoerde in opdracht van nazi-Duitsland, red.*).’

‘Ik werd benaderd door een aantal Oostfronters, SS’ers en collaborateurs die lange tijd in de gevangenis hadden gezeten’

‘Ik sprak bijvoorbeeld met iemand die aan het Oostfront had gezeten. Zestien jaar was hij toen hij vertrok. Hij zei van zichzelf: “Wij waren onnozel toen we vertrokken”. Dat was een heel wijze en ludieke man geworden. Hij was iemand die het achter zich kon laten. Je ziet hoe moeilijk het is om mensen te beoordelen. Ik zou geen goeie rechter zijn.’

En toch speelde u een belangrijke rol in wie uiteindelijk aanspraak maakte op sociale bijstand. Waarop baseerde u die beslissing?

‘Dat was uiteraard geen eenvormige beslissing. De mensen die zich aanmeldden, konden we niet op één lijn leggen. Hoe donkerzwart was de ene? Hoe grijs de andere? Sommigen waren een klein beetje Vlaamsgezind, anderen waren heel Vlaamsgezind. Ik maakte een voorstudie van elk geval en liet me daarbij helpen door beschikbare gegevens van de Belgische administratie.’

‘De Duitse administratie moest ook niet alles weten. Mensen kwamen vaak met niet-controleerbare getuigschriften. Het was een periode waarin iedereen zijn weg zocht en het liefst zweeg over het verleden.’

Hoe verliep het contact met de Duitse overheid?

‘Ik heb in de jaren 70 zelf contact gelegd met de sociale diensten in Duitsland. Ik heb trapsgewijs de wetgeving leren kennen. Al doende. Vervolgens ben ik twee of drie keer naar Aken gereisd (*waar zich het sociaal bureau voor de Benelux bevond, red.*) om te bemiddelen over wie aanspraak maakte op sociale bijstand. Dat systeem was goed uitgepluisd door de Duitse overheid, in samenwerking met het Rode Kruis.’

‘De Duitsers zijn vrij charmant geweest in hun vergoedingen. Niet alleen voor de Joodse slachtoffers, maar ook voor de Belgen die geleden hebben in en na de oorlog. En voor de Belgen die voor hen gevochten hebben. Maar wees gerust: ze kunnen dat betalen hoor.’

Hoe bent u contactpersoon voor collaborateurs geworden?

‘Onze familie was niet verbrand in de oorlog. We waren noch bij het verzet betrokken, noch bij de collaboratie. Als jongste van vijf kinderen kende ik ook heel veel mensen. Een van mijn broers was notaris en mijn vader was leerkracht. We hadden ook een winkel thuis. Dan heb je later, als Vlaamsgezind parlementslid, al een heel uitgebreid netwerk.’

Bij hoeveel gevallen bent u betrokken geweest?

‘Dat weet ik niet meer.’

Meer info:

Verschenen op vrijdag 22 februari 2019